

1752.

30. Richterius, Tr. Titius: Selectiora juris principia ad Reg. lib. XV.
31. Richterius, Tr. Titius: De sumptibus studiorum ad peculiarem quasi castrensem non pertinentibus.
32. Richterius, Tr. Titius: De testamento a judice incompetente in territorio alicui condito, invalido.
33. Richterius, Tr. Titius: De effectu pacti sine domini consensu in hiis, quo simul inest liberum, inter vivos et mortis causa, de fidei commisso dispositionem consentit.
34. Richterius, Tr. Titius: Selectiora juris principia ad Reg. l. XII. Disp. 19.
35. Richterius, Tr. Titius: Selectiora juris principia ad lib. XIV. Disp. 21.

1752.

36. Richterius, Jo. Tobias : *Selectione juris principia
et Org. lib. XIII. Trip. 20.*
37. Rivinus, Joann. Ferrus, fac. jus. procancl.
Larius : *Programma, quo solennia doctoralia
Christ. Haussii Henrici Breuningii indicit.*
38. Rivinus, Joann. Ferrus : *De exactione legati
prie causal sub modo relicti.*
39. Rivinus, Joann. Ferrus : *De filio in testamento
parentum privilegiato non inheredando*
40. Romanus, Franciscus Justicellus, fac. jus. procan.
cellarius : *Programma, quo solennia inaugu-
ralia Caroli Justicellusii Mulleri indicit.*
41. Siegel, Joann. Gualter : *De jure superficiario
reali quidem, et hominum, ubi vero haud
trahendo. Programma, quo ad rationem*

42. Higel, Jo. Gualter : De legitima ex fundo
petenda.
43. Higelitz, Ludov. Ludovic : De fideicommissis fa-
miliæ ab eis, quorum interest, sublati
44. Tibius, Jo. David : Luminis lunaris theoria
nova, argumentis Cl. Euleri superstructa.
45. Waagnerus, Ruden : De Distinctione territoriorum
imperii in clausa et non clausa. Disputatio
posteriori juris publici.
46. Waagnerus, Ruden : De Distinctione territorio-
rum imperii in clausa et non clausa.
resp. prior. hdt.
47. Wecklerus, Christianus Fridericus : De genio
praeside unicuique proprio.

1752.

48. Wierschauer, Justus Corilus: De ecclesia
et personis ecclesiasticis in genere.
49. Zoller, Friderus Gualter: De sententia Ulpiana
164 2 Hf, qual in fraudem creditorum:
ejusque jure Saxonico facta correctione.
Programma, quo orationem adhibere indicet.
50. Zoller, Friderus Gualter: De renunciatione
hereditatis a filia jurato facta, ob enormem
laesionem rescindenda.

10193

1752, 31.

2

EXERCITATIO ACADEMICA
 DE
 SVMTIBVS STVDIORVM
 A D
 PECVLIVM QVASI CASTRENSE
 NON PERTINENTIBVS

QVAM
 AVCTORITATE
 ILLVSTRIS ICTORVM ORDINIS
 MODERATORE
 DN. IO. TOBIA RICHTERO
 PHIL. ET I. V. D. PROF. PVBL. COLL. MIN.
 PRINC. COLL.
 PATRONO ET PRAECEPTORE OPTIMO

AD DIEM XVI. NOVEMBR. CIOIOCCII.
 IN AVDITORIO ICTORVM
 PLACIDAE ERVDITORVM DISQVISITIONI
 SVBMITTIT

A V C T O R
 IO. CHRISTIANVS FRIDERICVS HERTLING
 ISLEBIA-SAXO
 N O T. P V B L.

L I P S I A E
 EX OFFICINA STOPFFELIANA.

EXERCITATIO ACADEMICA

SYMPHYSE SYMPTOMATUM
AD
PECULIUM QUASI CASTRENSE

IN HONORE PONTIFICIS MAXIMI

AVCTORIS
HELVETII INTEGRUM ORDINIS

AVCTORIS
DM. IO. TOBIA RICHTERO

AVCTORIS
PATERNO ET PRAECETTORE OPTIMO

AVCTORIS
IN AMPLISSIMO

AVCTORIS
IO. CHRISTIANVS RICHTERVS HERLING
PATERNO ET PRAECETTORE OPTIMO

AVCTORIS
EX OFFICINA STROBILIANA

V I R O.
EXCELLENTISSIMO. ATQVE. AMPLISSIMO.
D O M I N O.
FRIDERICO. GOTTSCHALD TO.
DOMINO. HEREDITARIO.
IN. NEIDHARTSTHAL.
EXERCITVVM.
POTENTISSIMI. REGIS. SARMATARVM.
ET. ELECTORIS. SAXONIAE.
SVB - CENTVRIONI. IN. PEDITATV.
CASTRORVMQVE. PRAEFECTO.
Q V O N D A M.
MILITVM. IVDICI. PRVDENTISSIMO.
ATQVE. CONSVLTISSIMO.

P A T R O N O. F A V T O R I.
O P T I M O. C E R T I S S I M O.

HAEC
STVDIORVM. IN. IVRE. CIVILLI
INCVNABVLA.
IN. VERAЕ. PIETATIS.
OBSEQVIL. GRATIQVE. ANIMI.
ET. SI. MAVIS.
VIR. AMPLISSIME.

IN.
PERPETVAE. CARITATIS,
TESSERAM.

D. D. D.

IOANNES. CHRISTIANVS. FRIDERICVS.
HERTLING.

CONSPECTVS
DISSERTATIONIS.

CAPVT I.

- §. I. Perperam quandoque DD. fingunt peculia,
sicuti pecunia lustrica.
- II. et feudum, quod eodem referunt, satis probant.

CAPVT II.

- §. I. Argumentum Disputationis exhibetur.

CAPVT III.

- §. I. Definitio peculii quasi castrensis traditur, et confutatur descriptio Duareni.
- II. Definitio Heineccii et Westenbergii proponitur et diluitur.

CAPVT IIII.

- §. I. Sumtus studiorum nullum peculium quasi castrense efficiunt, I) quia, illis consumtis, totum peculium deficit.
- II. II) ob illorum dispositionem, plane restrictam.

X 3

III. III) de

III. III) ob collationem, cui subiacent, si male consumti sint,

III. IV) aut quando pater illam velit.

V. quoniam V) studiosus de illis testamenti factionem non habet.

VI. Deinde VI) quia ad educationem pertinent.

VII. aut VII) aes alienum sunt,

VIII. aut VIII) statim de bonis ipsius filii impenduntur.

VIII. Subiungitur Knipschild.

CAPVT V.

§. I. Dubium a collatione ortum remouetur.

II. Argumentum a dispositione sumtum eliditur,

III. Pariter ac dubitatio donatione inter patrem et filiumfamilias innitens.

CAPVT VI.

§. I. Explicatur L. vlt. pr. C. de inoff. testam.

II. Neque obstat L. 1. C. de castr. pecul.

CAPVT VII.

§. I. Argumentum Iust. Henn. Boehmeri ex L. 3. et 11. π. de castr. pecul. exhibetur et tollitur.

CAPVT

CAPVT I.

L.

Quidquid filii filiaeque familias adquirunt, non sibi, sed patri adquiri, axioma est e statu Romanorum veteri, sed iam ante tempora, et temporibus ipsis IVSTINIANI imperatoris inefficax. Distinctione enim peculiorum altera post alteram, adeoque sensim pedetentimque enata, ius circa acquisitionem bonorum liberis concessum valde, et si dicendum quod res est, nimium fuit extensum. Utinam tamen ICTI caeteroquin magni nominis, qui ad caput hoc scripserunt, ius istud latius adhuc extendere nolissent! Videamus illos ea in re varie sentientes et in partes discedentes diuersas. Praesto est nobis et dicta probabit quam luculentissime pecunia lustrica, quae tot, quot fuerunt umquam, adscenferur peculiorum speciebus, iure Romanovsitatis. SIMON A GROENEWEGEN ^a), PAVLVS ^b)

et

^a) GROENEWEGEN de LL. abrogatis ad L. 29. §. 1. de pecul.

^b) VOBT ad I. §. 3. de stipular. seruo. n. 2. et §. 1. I. per quas person. cuiq. adquirir.

A

2 DE SVMTIBVS STVDIORVM AD PECVLIVM

et post patrem filius IOAN. VOET *c*), IOAN. ORTW. WESTENBERG *d*) et vel sexcenti alii illam peculium profectitium fingunt, quod displicet aliis, qui ex rationibus haud contemnendis negatiuam tutantur atque stabiliunt sententiam. Hi enim, e quorum numero B. AVGVST. DE LEYSER *e*) et V. CL. FRID. HEVSINGERVM *f*) adlegasse sufficiat, pecuniam lustricam tantum adnumerandam esse aduentitio ordinario, arbitrantur, quibus et nuperrime calculum suum adiecit ICT. EXCELL. IOAN. TOB. RICHTERVS *g*) PRAESES mihi maxime deueniendus, eiusdem argumenti defensor. Et sane si quid ea in re esset adfirmandum, hanc iam laudatorum magni nominis et auctoritatis ICTorum opinionem utique rectiorem existimarem. Sed superfunt alii, qui, ad peculium aduentitium extraordinarium dona nostra baptismalia referri, contendunt, de quibus vide CL. HEVSINGERVM citato loco. Tandem nonnulli, inter quos potissimum ICTVS ille, ut vocatur, RELIGIOSVS *h*) nominandus est, pecuniam lustricam ad peculium castrense propter bellum quoddam in sacro baptisinate cum diabolo susceptum pertinere, iocose fati sibi persuadent. Praetereo illos a B. DE LEYSER *i*) recensitos, qui, quasi castrense peculium hic locum habere posse, adfirmant. Ego vero, quid vna-

quae-

c) VOET *Comm. ad π. Lib. XV. Tit. I. §. 4.*

d) WESTENBERG *de portione legitima liberis, parentibus et fratribus relinquenda Diss. III. cap. VI. §. 11.*

e) DE LEYSER *Meditation. ad π. Spec. CLXVI.*

f) HEVSINGER *de iure pecul. aduentit. extraord. iam Roman. quam Germ. Legib. et morib. constituto, cap. II. §. XII.*

g) RICHTER *Select. Jur. Princ. Diss. XXII. pos. VIII.*

h) BRVNNEMANN *Comm. ad π. ad L. 1. de collation. n. 23.*

i) DE LEYSER *cit. Spec.*

quaeque dictarum opinionum valeat, aut quaeenam reliquis praeferrere mereatur? ut iam disquiram, tantum adest, potius ut variis huius Doctorum altercationibus nos superfedere possit, censeam. Quum enim peculium, qualecunque fingas, iuri Romano tantum debeat originem; pecunia vero lustrica eidem iuri plane incognita sit: dubitandum non esse duco, quin rem fictam propugnent pecuniam nostram, in sacro baptismo dari solitam, peculiorum speciebus adcentescentes.

II.

Doctores etiam circa feudum varie et mirum in modum fluctuant, ita ut, quod hic ad omnes peculiorum species refert, adnumeret ille tantum militari, cuius autem placita displicent rursus aliis: quidquid vero his omnibus placet, mihi arridet numquam. Ut verbo dicam: utraque, cui opponere vix est, qui audeat, doctrina fingitur. Minerva plane inuita, argumentis firmatur ficulneis, vel nimio erga ius Romanum amore. Ne probatio huius rei deficiat, ponas quaeso, filiumfamilias intuitu militiae sagatae adquisiuisse beneficium, quod ex sententia tua peculium erit vere militare. Sed enim vero quum praeter rationem supra a me adlatam, alia adhuc e natura feudi et castrensis peculii adpareat: hoc loco rursus nil deprehendo nisi figmenta iuris interpretum. Constat enim satis abundeque inter omnes, de peculio castrensi liberam concessam esse actum inter viuos aequae ac mortis causa dispositionem, quam circa ipsum feudum restrictam admodum et limitatam esse moribus Longobardorum motus contentio. Aut fingas, amabo, feudum esse vel aduentitium ordinarium vel profectitium peculium. Vtroque utendi fruendi potestate iureque plenissimo gaudet pater, nihil

quæ vsufructus inde ad filium redundat, quod tamen habito ad clientelam respectu nec licet nec poterit confirmari, vt iam DN. PRAESES *k)* meus grauissimus testimoniis inuictis comprobauit. Nihil dicam de lege fidelitatis, feruitorum praestatione, maculorum exclusis feminis successione, reliquisque, quae vel ipsam feudi naturam et formam constituunt, vel regulariter inesse solent beneficio. Ex hisce enim satis iam, puto, elucescit, feudum ad nullam peculiorum speciem esse referendum, quum semper discrimen inter feudum superfit atque peculium.

CAPVT II.

I.

Eiusdem, cuius pecunia iustitica et feudum, conditionis etiam sumtus studiorum ergo erogati, esse conspiciuntur, quamuis vni solum peculiorum speciei, quae Romae obtinuerunt, adscribantur ferme ab omnibus. In eo enim et aliter censentes inter se conueniunt, vt, si a patre in studia facti sint donandi animo, eos peculii esse quasi castrensis, sibi persuadeant. Ego vero quum nullo hac de re adaequato, nulloque hanc doctrinam sat probante argumento, haecenus conuictus fuerim, potius rationibus grauissimis omnino contrariam sententiam defendere valeam: ius hocce impensis nostris denegare non erubesco. Nec desumo rationes illas ex iure singulari nobis competente, nec mea sententia maius rei nostrae adfero periculum. Quis itaque in eo me culpandum putabit, nisi quod nondum debitas adtulerim rationes? Proferam igitur statim et defendam, quod mihi fedit

k) RICHTER *Disp. de effectu pacti sine domini consensu iniuri, quo simul iniustici in liberam, inter viuos et mors. caus. de feudo dispos. etc.*
§. XII.

det quoad rubrum, partim explicatione Legum mihi aduerfantium, partim argumentorum, quibus contra sentientes nituntur, confutatione, partim potissimum documentis, quae ad rem istam pertinere mihi saltem videntur; ubi tamen cum POETA:

Est nobis voluisse satis

Faucas conatui, L. B. et condones, in quibus ob iuuentutem ad errandum, vt ita dicam, paene destinatae hallucinatus sum; tamen

Non ego ventosae plebis suffragia venor.

C A P V T III.

I.

Peculium quasi castrense est, ex sententia quidem mea, quod intuitu militiae togatae adquisitum pleno patris familias iure ad filiumfamilias pertinet. Quam descriptionem et IVSTINIANVS imperator *l*) et VLPPIANVS *m*) luculenter satis confirmant. Quid vero militia sit togata? Quid verba: *pleno patris familias iure*, significant? iam sensus in vulgus est notissimus, vt, si expenderem, notionem non nisi transponerem. Adde tantum sagatae, togataeque militiae comparationem a TVLLIO nobiscum communicatam, quam ILL. GEOR. HENR. AYRER *n*) eleganter perscripsit. Quidquid autem huius rei sit: non possum profecto, quin et hic loci obiter moneam, quod interpretes iuris vel nimis coarctent naturam peculii nostri, vel definitionem faciendo axiomata ex illa alia, quam quae fluunt inde, deducant. In partem illam discessit FRANC. DVARENVS *o*),

A 3

cui

l) L. ult. C. de inoffic. test.

m) VLPPIANVS L. 2. π . ad SCrum Macedon.

n) AYRER Opusc. minor. var. argum. Sylloge noua pag. 128.

o) DVARENVS Comm. ad π . Lib. XV. Tit. I. pag. m. 978.

6 DE SVMTIBVS STVDIORVM AD PECVLIVM

cui illud tantum est, *quod patrocínio suo aduocati sibi adquirunt, vel quod presbyteri in clericatus ordine sibi adquirunt.* Suntne vero aduocati et presbyteri vnice quasi milites? aut obtinetne etiam in aliis toga? Adi solum Imp. IVSTINIANVM cit. loc., qui et alios peculium quasi castrense habentes praeter aduocatos et presbyteros docebit.

II.

Quid agant affectae alterius partis paucis videndum est. Prouocabo tantum, omnes enim, siue sint duces illorum siue sequaces, adducere instituti ratio prohibet, ad IOAN. ORTW. WESTENBERGIVM *p*) et IOAN. GOTTL. HEINECCIUM *q*) qui quasi castrense describunt, *quod filiusfamilias occasione militiae togatae adquirat.* Colligo inde, iura ex hoc peculio nostro proficiscencia cum illis, quae ratione castrensis, profectitii aut alius cuiuscunque speciei competunt, vel conglutinanda esse, quod fieri nequit, vel nulla inde derivari posse, quod pariter saluis Legibus affirmari non potest. Ex his, quae in rem meam aequae ac ad alteram dici oportebat, intelligi potest satis, quaenam descriptio ex prolatis certi quid contineat et mereatur suffragium. Haec igitur sufficiant de notione peculii quasi castrensis causam principalem suo loco demonstrante.

C A P V T III.

I.

Sequitur iam caput princeps, in quo sententiae meae rationes, quotquot earum inuenire atque colligere mihi licuit, latius exponam. Sed necesse esse videtur, vt ante omnia distinctio quaedam praemittatur, tamquam fundamentum, quo totum superstruitur aedificium. Scilicet

p) WESTENBERG *7. Lib. II. Tr. IX. §. 2.*

q) HEINECCIUS *7. §. CCCCLXXV.*

QVASI CASTRENSE NON PERTINENTIBVS. 7

licet pecunia in sensu latissimo sumta, sine qua peculium nullum esse potest, vel consumta iam est, vel non, siue extat adhuc. Si prius, deficiente nimirum pecunia, et deficit ipsum peculium, quippe nihil adest, de quo filius disponere possit, quando v. c. donare, vel emere, vel permutare, vel alium contractum inire velit. Tota enim vniuersitas abest; deficiunt res, vt partes, quae non possunt, quin essentiam vniuersitatis constituent; nec ius adest, quod non nisi ipsa re peculiari existente cogitatur. Eo itaque casu peculii, tamquam rei non existentis, nec proprietas nec vsusfructus intelligitur. Quale autem, quae- so, quasi castrense peculium, quod neque proprietatem, neque vsusfructum cuiquam tribuit? Largior equidem, quod ingenio proprietas, qua quis tunc, vbi res existerat, gauisus est, vna cum vsufructu queat excogitari: sed si ita philosopharis, methodo facillima demonstrabo, te ditissimum esse, quamuis ne obulum quidem possideas, dummodo olim diues fuisti. Sane multo firmior mea est opinio, qua e dictamine sanae rationis, *non entis nullas esse adfectiones* adfirmo.

II.

Quodsi vero nihil pecuniae ad peculium plane necessariae erogatum sit, sed extet adhuc, estne peculium? et sumtne ergo sumtus studiorum, si nondum consumti sint, idem? Nego constantissime. In concessionibus enim siue dationibus, quascunqueingas, diiudicandis, probe finis, cuius causa alicui quidquam traditur, vt respiciatur, necesse est omnino. Profecto cuius, cui mens est alteri aliquid dare, integrum esse incicias ire nequis, cur et ad quem finem dare velit. Nonne autem, statim deprehendis, patrem impensas studiorum non idcirco, vt filius peculio gau-

gaudeat, sed vt studia prosequatur, erogare? Quid si tamen non negem solum et pernegem, id conueniens esse naturae et effectui peculii quasi castrensis? Sed adhuc adijciam VLPIANUM *r*). Ait ICTUS LIBRO QUADRAGESIMO QUARTO AD SABINUM: *Caeterum qui habent castrense peculium vel quasi castrense, in ea conditione sunt, vt donare et mortis causa, et non mortis causa possint, cum testamenti factionem habeant.* Nisi me omnia fallunt, mens ICTi nostri haec est, nempe, vt dispositio de peculio quasi castrensi non restricta sit, sed libera, quum et actu inter viuos et mortis causa competat filiofamilias quasi militi donatio. An vero putas, hoc arbitrium obtinere in sumtibus studiorum? Aut arbitraris, patrem filio studiorum causa ideo, vt quocunq; modo illas donec, aut de iis pro lubitu disponat, impensas facere? Breui: Pater erogat, vt studia prosequatur filius: et studia sunt finis erogandi. Taceo, quod publicae vtilitatis causa sumtus studiorum suppeditentur; vnde fatis etiam elucescit, filium ob id, quod publice interest, liberam de pecunia, studiorum causa adcepta, dispositionem habere non posse. Sed pluribus probabo restrictionem disponendi, idque via duplici aut triplici.

III.

Arbitrium, quod vt iam dixi, in libera de peculio quasi castrensi dispositione se exerit, ita Leges terminarunt vt obtinere ne quidem possit in sumtibus studiorum. Cuius rei probatio mihi iam incumbit. At quis magis dilucidabit totam rem, quam VLPIANUS LIBRO QUADRAGESIMO AD EDICTUM? Ait *s*): *Confertur autem, etiam si quid eius non fuerit, dolo malo autem factum fuerit, quo minus*

r) VLPIANVS L. 7. §. fin. π. de donation.

s) VLPIANVS L. 1. §. 23. π. de collation.

minus esset: sed hoc sic adicipiendum est, ut hoc demum conferatur, quod eius esse desit dolo malo. Caeterum si id egit, ne acquireret: non venit in collationem, nam hic et sibi insidiatus est. Tantum non omnes iuris interpretes, qui collationem disputant, caput hoc VLP IANI sic, ut filiosfamilias, si sumtus ab ipsis male expensi fuerint, conferre oporteret, intelligendum coniiciunt. Sed periculum et nosmet ipsi faciamus. Verba, *sed hoc sic adicipiendum est, ut hoc demum conferatur, quod eius esse desit dolo malo*, nullum alium habere possunt sensum quam eiusmodi, modo per te mihi liceat legem de re mea intelligere. Nimirum, si sumtus studiorum filiosfamilias esse deserint dolo malo, aut, quod ad eos idem recurrit, si perdiderit filius, conferre obstructus est. Adde ad pleniorum cognitionem, quod PAULUS 2) LIBRO QUADRAGESIMO AD EDICTUM docuit his: *et plerique putant ea, quae sine dolo et culpa perierint, ad collationis onus non pertinere: et paucis interiectis: vir autem bonus non sit arbitraturus conferendum id, quod nec habet, nec dolo, nec culpa desit habere.* Non obstat, quod neque PAULUS, neque VLP IANVS adduxerit impendia studiorum. Certe his etiam tacentibus principium, *impensas studiorum causa factas non conferri debere*, est certissimum, et allegatis effatis continetur, quamquam verbis difertis non est expressum. Namque si laudati ICTI casus omnes dabiles, quotquot ea in re contingere ac huc pertinere possunt, verbis exprimere voluissent, et charta defecisset, et ingenii forsitan defuissent vires, quia nemo mortalium omnia praeuidere solet. Quum vero in textibus prolatis sermo generatim sit de iis, quae filiosfamilias a patre adcepit, atque haec

2) PAULUS L. 2. §. 2. n. eod.

haec, si dolo malo perierint, conferenda esse, statuat; dubitandum non est, quin illud etiam de sumtibus studiorum, quos pater filio dedit, intelligendum sit, quippe qui aequè dolo filii consumi possunt. Male igitur consumti studiorum sumtus ad collationis onus ex iuris necessitate pertinent. Facit *etiam* fauor studiorum, vt sumtus isti idcirco erogati eo privilegio, ne in commune conferantur, gaudeant, quod non potest quin corruat, si studia ipsa, quorum causa indultum est, deserta, aut quod eodem redit, si esse desierint dolo malo. Pater *denique*, qui filio suppeditat sumtibus, scopum, propter quem suppetit, aucupatur ita, vt filius scopum destinatum attingat. Cui *adhuc* adicio, quod ex ARN. VINNIO v) desumpsit IOAN. ORTW. WESTENBERG x), quod nimirum *ex iis neque decus familiae neque reipublicae adcedat*. Finge igitur, filiumfamilias dolo malo aut culpa perdere sumtus, illosque v. c. impendere libidinibus. Estne id ex sententia patris? Suntne expensi ad finem propositum impetrandum? Versaturne in in eo cardo et fauor studiorum? Meditaberis ipse: ego vero solum adhuc superdico, quod et id adfirmant, qui alias contrario vt glebae sunt adscripti, vt adeo valeat illud *aliud stans, aliud sedens*. Elucet itaque ex his, quod dispositio de sumtibus studiorum non libera sit sicuti in peculio, cui illos accensent, sed restricta penitus, quoniam conferri oportet, quod non obtinet in peculio quasi castrensi, siue perierit dolo malo et culpa, siue casu.

VIII.

Haec haecenus de impensis nostris a filio male consumtis. Iam videamus casum alium eumque ab illo plane diuer-

v) VINNIUS de Collation. cap. XIII.

x) WESTENBERG de causis obligationum, Dissert. VIII. Cap. 1. §. 10. n. 4.

diuersum. Eiusmodi est quaestio: vtrum filius familias hasce impensas, quas optime collocauit, et postquam omnem animi intentionem adhibuit litteris, conferre cogatur? Et si quid vnquam, hoc certe potissimum adfirmari meretur, tunc videlicet, quando pater collationem fieri voluit, vti est apud Ictum iterum iterumque laudatum, VLPIANVM y) LIBRO SEXTO OPINIONVM. Ait enim: *Quae pater filio emancipato studiorum causa peregre agenti subministravit, si non credendi animo pater misisse fuerit comprobatus, sed pietate debita ductus in rationem portionis, quae ex defuncti bonis ad eundem filium pertinuit, computari aequitas non patitur.* Quam legem siue adcipias de praesumptione, quod pater sumtus subministrauerit studiorum causa animo credendi, quam explicationem ANDR. ALCIATVS z) et DION. GOTHOFREDVS a) probarunt, siue quod pietate debita ductus suppeditauerit, partim mihi perinde est, partim facile mihi dabis, quod ex ea oppido pateat, patrem filio collationis Legem scribendi iure ac potestate gaudere. Non nocet, quod in Lege tantum de filio emancipato sit fermo: Si enim huic pater collationem imponere potest, quanto magis id poterit ei, quem adhuc in potestate habet, qui magis omnino a paterno pendet arbitrio. Quid vero inde? Potestatem de sumtibus nostris disponendi coangustarunt leges; et plenum ius, quod intuitu quasi castrensis peculii competit, hic deficit. Non igitur potest non corruere ipsum peculium, quippe quod absque liberrima disponendi facultate ne fingi quidem potest. Neque ergo filius in his, quae a patre studiorum causa adcepit, mortis causa, neque inter viuos donandi facultatem, neque testamenti,

B 2

quod

y) VLPIANVS L. 50. π. famil. ercisi.

z) ALCIATVS Lib. 1. Praesumpt. VII.

a) GOTHOFREDVS not. ad L. 17. C. de collat. lit. a.

quod statim pluribus probabo, habebit factionem, quum pater de iis in antecessum iamiam disposuerit, atque vt accepta tantum studiorum causa impenderentur, declarauerit. Omitto, quod ipsi dissentientes dicunt, quando exceptiones a regula iam adlata excitant, quodque sententiam meam egregie iuuat. *Legitima*, inquit, *portio nisi caeteris liberis sit salua, sumtus in studia factos subiacere oneri collationis*: at falcem meam non inmitto in alienam messem. Vellem in primis argumentorum esse conscius, quae WENNEMAR. REDECKERVS *b)* collationem sumtuum studiorum disputando in rem suam confarcinauit, forsitan et hic iam dixit, quae in rem meam sunt, et recensere hic loci me oportebat, an recte? dispunges.

V.

Succedat contra sententiam argumentum speciale quoddam dispositionem mortis causa adtingens. Arbitratur scilicet nec sine omni ratione, testamenta a studiosis condita non valere, nisi testatores postea facti fuerint quasi milites, quoniam omnis dispositio studiosi de peculio quasi castrensi tamdiu, quamdiu adhuc studiorum cursus duret, non solum in suspenso est, verum etiam eiusque validitas ab insequente quasi militia tamquam vitae genere fixo dependet. Idque a vero eo minus alienum est, quanto magis in aprico positum esse perspiciamus, eum, qui in Academiis adhuc versatur, ad litterarum studia incumbentem, mentem suam et semetipsum ad vitam futuram adhuc praeparare, ipsum autem certo nondum scire, quo tandem fata eum sint tractura. Tantum enim abest, vt omnes studiosi in eodem, quem ingressi sunt, statu permaneant, atque studiis suis, quae tractarunt, reipublicae consulant, vt potius non

raro

b) REDECKER, *disputatio de collatione sumtuum studiorum*, Lugd. Bat., 1700
rec. Hal. 1738.

raro nonnulli vere castra sequantur, nonnulli mercaturam exerceant, nonnulli denique alia agant. Cuiusque igitur peculium quasi castrense est, iure fruitur et facultate rem disponendi, quomodo et quando velit: testamentum conditum iure validum atque quasi miles est. Hinc validitas testamenti non pendere potest ab insequente militia, quippe quae, nisi iam adest, facit, ut totum peculium deficiat. His iactis, si conclusionem velis, facies ipse citra pulueris iactum, me non dissentiente nec inuito.

VI.

Aliam, quae huc spectat vel maxime, rationem excusavit et satis abunde probavit EXCELL. IOAN. TOB. RICHTERVS c) PRAESES meus gravissimus, dum docet rectissime, quod *in rem patris versa merito dicenda sit pecunia, quae filio, etiam inuito patre, ad litterarum studia profectura ab alio quodam subministrata est.* Quae id probant luculentissime, argumenta non transpono: addo tamen adhuc VLPIANVM d) LIBRO SECVNDO DE OFFICIO CONSVLIS, ubi ita: *Non tantum alimenta, verum etiam caetera quoque onera liberorum, patrem ab iudice cogi praebere, rescriptis continetur.* Voculam *alimenta* stricte sumit ICTUS nofter, et particulas, *caetera quoque onera liberorum*, iure optimo ad sumtus studiorum referendas esse arbitraretur. Cum VLPIANO nostraque explicatione conspirant amicissime IVLIANVS e) et IAVOLENVS f) quorum vterque voce *alimentorum* ea inclusit, quae ad disciplinam pertinent, modo recedas a nudo testamento, et iura sanguinis spectes, uti rectissime ex IAVOLENI sententia collegit DION. GOTHOFRE-

B 3

DVS

- c) RICHTER *Select. Jur. Princ. Disp. XXI. §. ult.*
 d) VLPIANVS *L. 1. §. 12. de agnos. et alend. liber.*
 e) IVLIANVS *L. 4. §. 1. ubi pupill. educar.*
 f) IAVOLENVS *L. 6. §. de aliment.*

DVS g). Breui: studia pertinent ad disciplinam, quam vox alimentorum sub se comprehendit: alimenta patris incumbunt oneribus, atque adeo pecunia studiorum: hinc et illam patrem ab iudice cogi praebere, rescriptis continetur. At enim vero quum DN. PRAESES meus optimus partim; partim IOSEPH. ANT. PILAIA in Additionibus ad IOAN. HIERON. DE IRANCO *b)* hoc egerint, et potissimum vel idcirco PILAIA noster agmina Legum et ICtorum conglomerarit: in alienas quare excurram provincias, illarumque fines perrumpam? Sufficit, quod pater filio studiorum causa sumtus praebere a iudice cogatur, quae obligatio peculii castrensis aut quasi castrensis ergo patri imponi nequit.

VII.

VLPIANVS, qui saepissime in hac pugna nobis praesto fuit, rursus non leuioris, quam antea, momenti argumentum suppeditat, armaque subministrat satis robusta et profecto inuicta. Ait, *i)* quod iam supra enarrauimus: *Quae pater filio emancipato studiorum causa peregre agenti subministravit, si non credendi animo pater misisse fuerit comprobatus*, et quae sunt reliqua. Praeter illud igitur, quo iam vsi sumus ex iisdem Legis verbis, nouum nobis occurrit argumentum. Docet Lex, quod pater filio suo credere interdum sumtus studiorum possit, quo facto necesse omnino est, vt filius illos patri rursus soluat, vtque in illum redundent debitoris obligationes. Quod si verum est, quem ad modum est penitus, filius de suo impensas studiorum causa erogat, idque facit vel de peculio quodam, si adhuc paternae sit subiectus potestati, vel de patrimonio, si, vti et significatu verborum Legis naturali profluit, emancipatus. Iam vero, siue hoc siue illud supponas, perinde est; casus vterque

aes

g) GOTHOFREDVS *not. ad L. 6. cod. lit. n.*b) DE IRANCO *de Praestacionibus ad Consil. XXIII. n. 1.*i) VLPIANVS *L. 50. n. famul. creisc.*

aes alienum continet; et sic vtrunque de corio filii luditur. Vtrum autem aes alienum cum peculio castrensi, aut quasi, aliaue specie, cohaereat? dispunges me tacente. Equidem id neutriquam adfirmandum putarem. Quod enim filius hoc loco mutuo adcapit, id re uera non acquiritur, siquidem debitor eo non fit locupletior, sed tantum aliquando ex bonis suis reddere tenetur. Hinc idem non potest nouam et singularem bonorum speciem, adeoque nec peculium quasi castrense constitueri. Sed si in rem filii peculiarem creditum fuerit, magis e peculio aliquid expenditur, quam eidem acquiritur: sin vero in patrimonium, adeoque filio emancipato, creditum fuerit, debitor ne quidem peculium, indeque nec quasi castrense peculium habere potest. Quod si denique soli filii fidei creditum, id, quod datum est, ideo peculium quasi castrense censerique non potest, quia de eo, quod debet, libere disponere non licet debitori.

VIII.

Posita haec si ad Lydium lapidem exigamus, non amplius est quaestionis difficilis aut diabolicae, quid videlicet dicendum, si pater non qua talis, sed vt administrator bonorum filii sui impensas fecerit? Responso est facillima; hinc ego ne verbulum quidem addo, sed, si fortassis tibi aqua nihilo minus haeret, ablego te tantum ad PAVLVM *k*), cuius effatum satis euincit, parentem, qui negotium filii gerit, ea, quae filio dedit, ex re filii impendisse, quamprimum haec rationibus impensarum intulisse administratorem, adparet. Quam sententiam haud obscure confirmat SCAEVOLA *l*), cuius nec verba exhibeam, nec mentem multis exponam, quum sensus Legis cuius lectori textum obiter tantum introspectanti perspicuus abunde pateat. Altioris tamen indaginis est haec: vtrum pater

k) PAVLVS L. 34. π . de negot. gest.
l) SCAEVOLA L. 58. π . de heredit. petit.

po-

potius vt administrator, an vt pater impensas fecisse praesumatur? Tantum abest, vt ICti in hac re in vnum congruant inter se, vt potius secum pugnent acriter ita, vt, quod illi displicet, huic omnino arrideat: et sic volunt fata Iurisprudentiae. Sed vero tota haec res, quanta est, non quadrat ad rhombum: quid igitur ad nos? Maneat intacta! Siue enim sumtus studiorum e re filii, siue e re patris factos esse euincas, neutro tamen casu quasi castrense peculium expiscaberis.

VIII.

Praeterrittamus quoque rationem, vi cuius PHIL. KNIPSCHILDT *m*) sumtus nostros tanti esse iudicat momenti, vt, illorum ergo fideicommissa familiae alienationi vel mutationi esse obnoxia, adfirmate dicat. Nec iniuria, nec methodo difficili rem meam hac doctrina, si iure inniteretur certissimo, defenderem: at dubitavi hucusque, et adhuc dubito de veritate.

CAPVT V.

I.

Quamuis ad liquidum, arbitror, atque confessum rem meam perduxerim: ex ipsis tamen disputationis supra institutae visceribus dubia oriuntur, quae illustratione adhuc indigent atque explicatione. Primum dubium suppeditat VLPIANVS LIBRO QVADRAGESIMO AD EDICTVM *n*) et LIBROSEXTO OPINIONVM *o*), et quae capite superiori decollatione contexui, mecum vi coniuncta videntur pugnare. Constat satis abundeque inter omnes, et testatur id iam laudatus VLPIANVS peculium quasi castrense pariter

fer-

m) KNIPSCHILD *de fideicommiss. famil. cap. XI. n. 417.*

n) VLPIANVS *L. 1. §. 15. π. de collar. bonor.*

o) VLPIANVS *L. 50. π. famil. erisf.*

acstudiorum sumtus eius esse iuris, ne in commune conferantur. Hoc itaque privilegio iure indulto, nonnulli suffulti, a collatione filum argumentandi ducentes, ita insurgunt: Quaecunque bona profectitia, non conferenda, sunt peculia vel castrense vel quasi; atqui sumtus, in studia a parentibus facti, sunt bona profectitia, nec tamen conferenda in commune; ergo. Mirum profecto caput, quod inuestigemus! Quid vero si negem propositionem maiorem? Exceptiones enim a regula, quas supra iam locavi, quasque ILL. GOTTFR. MASCOVIUS *p*) aliis adhuc iisque grauissimis probavit documentis, obtinent vnice in collatione sumtuum studiorum, non in peculio nostro quasi castrensi. Rationum igitur vel maximi momenti diuerfitas inter vtrumque se exserit, et vt se exserat oportet, quum species patiatur deliquium. Hic loci ergo Logica, eiusque regula hucusque et per transfennam semper salva visa, *quidquid generi inest, etiam singulis inesse speciebus exulat.* Vt paucis denique dicam: a privilegio ad privilegium non valet conclusio, alias, si hoc iure vti possem, ex peculio relicto facillime facerem castrense. Adcedit, quod res e donatione patris, attamen post mortem patris adquisita, ex constitutione IMPERATORVM DIOCLETIANI ET MAXIMIANI *q*) conferri non debeat. Eiusmodi res profecta est a patre, nec in commune conferenda; neque tamen vllam deprehendo rationem, qua rem istam peculio quasi castrensi adenseamus, potius alia omnia in partem contrariam adducenda, vel ex ipso casu proposito adparent. Anne credis, id, quod a patre profectum et post huius mortem, adeoque patria potestate dissoluta adquisitionem, pecu-

p) MASCOV. *Disp. de collatione bonorum* §. IV. Lipsf. 1742.

q) IMPP. DIOCLETIAN. ET MAXIMIAN. *L. 13. C. de collationib.*

peculium esse posse? Vt salua semper sit analogia iuris, opus esse memento. Qualis ergo tua est concludendi ratio? titubans profecto atque manca.

II.

Sequitur aliud dubium a dispositione ortum. Nolim equidem negare, studiosum iure disponendi vti: an vero ex animi sui sententia et sicuti quasi miles vtitur, est alia quaestio, vbi mihi quidem perplacet abnutium. E supra enim disputatis videri potest, dispositionem intuitu quasi militaris peculii concessam exulare sic, ne studiosi illa fruantur. Cum libero itaque arbitrio non ius conglutinandum est restrictum. Disponat studens, et disponat quasi miles: attamen quisque suo iure!

III.

Concilianda iam est cum nostra opinione illorum sententia, qui eodem modo, quo donatio filio militi a patre facta valet, studioso factam non posse non valere contendunt. Fateor equidem, eam sententiam in se quidquam habere, quod grauiter nobis aduersari videtur: ac eremodiciam ideo contrahendum non duco optima spe fretus, fore, vt vtraque sententia stare salua possit, dummodo alterutra suis limitibus sit coarctata. Largior ambabus, donationem inter patrem et filium validam non esse, nisi filius aut vere pater familias sit, aut minimum pro tali habeatur, et largior, hanc esse regulam iure firmissimam. Causam vero, cuius ratione filius pro patre familias habetur, nullam aliam, quam peculium castrense vel quasi, esse non minus largior. Sed enim vero, re penitus pensitata deprehendo, id, quod pater filio studioso donauit, peculium quasi castrense necessario non constituere. Si enim hoc casu filio studiorum causa donatum est, fauor reipublicae efficit, ne id aliter, quam ad studia prosequenda impen-

pendatur, et tunc vt donatarius id iuris, quod alias in quasi castrense peculium competit, habeat. Sin vero in genere, nulla studiorum habita ratione a patre donatum est, res donata collationis ad necessitatem pertinet, nisi ea post mortem patris demum filio vere adquisita, vti IMPERATORES DIOCLETIANVS et MAXIMIANVS r) edixerunt, aut sui iuris effecto a patre haud sit adempta, sicut non solum IIDEM IMPERATORES s) sed etiam IMP. IVSTINIANVS t) constituerunt. Non itaque vsque quaque veritati respondet quod statuunt, donationem a patre filio studioso pariter atque filio militi factam valere. Valet quidem, sed tantum limitate: atque adeo multo minus dici adfirmate potest, rem filio familias studioso a patre donatam ad peculii quasi castrensis speciem pertinere.

CAPVT VI.

I.

Fato, nescio sane, quo Leges quaedam huc rapiantur et contra meam sententiam producantur: totus tamen in eo sum, vt sciam, quid moliantur et quam crisin exercent sententiae meae aduersantes, vel, vt sibi persuadent nimis, Legum auctoritate, vel rationibus aliunde petitis circumdati. Sed frustra sic, nisi et mihi adsentiar nimis, nimiaque laborem stupiditate. B. IOAN. GOTTL. HEINECCIUS u), acutus quidem alias omnino sed et secum pugnans acriter nec vno loco, demonstrare adlaborat, quod dicit, breui, et putat forsitan, demonstratione maiori opus esse minime gentium. Prouocauit enim ad IMPERATORIS IVSTINIANI v) constitutionem, qua quaedam de quasi castren-

C 2

- r) IMP. DIOCLET. ET MAXIMIAN. *cit.* L. 13. C. de collar.
- s) IIDEM L. 17. C. de donationib.
- t) IMP. IVSTINIAN. L. 20. §. 1. C. de collarionib.
- u) HEINECCIUS *ad* I. §. CCCCLXXXV.
- v) IMP. IVSTINIAN. L. *ult. pr.* §. 1. C. de inoffic. testam.

castrensi peculio continentur, et inter alia quaestio: an omnes, qui quasi castrense peculium habent, in hoc condere possint testamenta? exhibetur, deciditur. Quo loco potissimum refertur, dubitatum fuisse, num praeter milites et veteranos, testari permissum fuerit aliis personis, quae non per speciale priuilegium hoc adceperant: *utputa viris disertissimis patronis causarum, virisque deuotissimis Memorialibus et Agentibus in rebus, nec non Magistris studiorum liberalium, Archiatris quoque, et aliis omnibus omnino, qui salaria vel stipendia percipiunt publica.* Tandem his omnibus de quasi castrensi eorum peculio, secundum Leges tamen, vltima condendi elogia facultas ab IMPERATORE conceditur. Quoniam itaque magistri studiorum liberalium quasi castrense peculium habere, atque de eo testari possunt, crediderunt nonnulli, studiosos nostros et liberalium artium magistrros, intuitu sum-tuum studiorum, eiusdem plane esse conditionis. Ego vero, et Virum sagacissimum et, qui cum illo eadem viae insistunt, nubem esse amplexos pro Iunone arbitrarer. Magistrorum enim, de quibus IMPERATOR loquitur, munus fuit publicum, ipsique in aliqua constituti fuerunt dignitate, aut minimum quasi militibus sunt adscripti, uti non solum ex ipsis IMPERATORIS verbis adparet, verum etiam DION. GOTHOFREDVS *x*) et BARN. BRISSONIVS *y*) exemplis demonstratum dederunt. Iam dicas velim, vtrum cana nostris conueniant temporibus, quorum vi magister studiorum liberalium interdum, et dixerim ferme, plerumque est, qui causam suam priuatam agit, non publicam. E conuenientia igitur soni orta est fabula. Quam pura ab his ad illos concludendi vis, scilicet! Consuetudines potestate pollent magna, cui tamen opponi datur. Verum pone etiam, magistrros olim et hodie secum cohaerere, sibi que inuicem respondere ex

asse,

x) GOTHOFREDVS not. ad L. 57. *κ.* de V. S. lit. l.

y) BRISSONIVS de V. S. voc. magister.

asse, nostrosque illorum indolem habere. An tibi persuades, eiusmodi magistros adhuc in litterarum studia impensas erogare posse? Num itaque putas, inde hos sumtus, quibus quis forte adhuc indiget, peculium quasi castrense effecturos esse? Ego vero eiusmodi peculium ex illis, quum a patre vel qua administratore bonorum filii, vel credendi animo, vel nomine educationis impendantur, perperam fictum atque adeo nullum omnino reor, sussultus rationibus, quas supra iam z) in rem meam recensui. Quodsi tamen auctoritate potius ANT. SCHULTINGII a) certamen inire velis: per me licet, quum et IMPERATOR IVSTINIANVS b) verbis: *et aliis omnibus omnino, qui salaria vel stipendia percipiunt publica*, id probare expressim videatur. Vbi igitur ratio haec deficit, ibi vt in cassum pariter abeat effectus, necesse est.

II.

IMP. autem ALEXANDER c) omnem spem meam videtur conuulsare. Edixit enim LLator: *Peculio autem castrensi cedunt res mobiles, quae EVNTI IN MILITIAM a patre vel a matre aliusue propinquis vel amicis donatae sunt*. Dissidentes ad vnum omnes in verbis *eunti in militiam* et consensum quaerunt et firmissimum praesidium. Sed nae dici vix, ac ne vix quidem, potest, quam longe isti a via veritatis adhuc sint remoti. Iam videamus, quo filo Ariadnaeo labyrinthum euadere possimus? Primo radicitus has *eunti in militiam* particulas effodere possem, si sequi alios et chirurgica manu vti vellem, quoniam procul dubio a TRIBONIANO interpolata sunt, vt MACER d) e cuius LIBRO SECVNDO DE RE MILITARI Lex nostra transfumta videtur, luculenter fati ostendit, dum pro *eunti in militiam* locauit

C 3 in

z) b. diss. Cap. IV. §. VI. VII. VIII.

a) SCHULTING Ipd. Anceinst. ad Cai I. Lib. II. Tir. II. §. 1. n. 16.

b) IMP. IVSTINIAN. L. ult. pr. C. de inoffic. testam.

c) IMP. ALEXANDER L. 1. C. de castren. pecul. milit.

d) MACER L. 11. 7. de castren. pecul.

in militia agenti. Sed absit, vt TRIBONIANVM conuiciis praescindamus! Potius alia eaque iustior exigenda est crisis, potissimum quum nonnunquam oculis oberret, quod suo loco obiter quidem, rotunde tamen penitus adnotauit JCVS EXCELL. IOAN. GOTF. SAMMET e): *Agnosco, inquit, etiam, latere interdum Tribonianum, et si latuit saepiuscule, excusetur nihilominus: sane hic mandato sui Principis ἐπι αὐτοῦ ὄφειν deprehenditur.* Id igitur non virgeo. Sermo est in Lege nostra de eunte in militiam, id est, qui in procinctu stat, non de aliquando ituro. Differentia inter vtrumque intercedens in vado est et quam maxime obseruanda, siquidem posterius solum in studiosis, qui qua tales in procinctu stare ne videntur quidem, locum sibi vindicare est in propatulo. Rationes adeo a milite destinatione tali instructae, non quadrant ad musarum delubra colentes, nec praesens in futuri locum est sublegatum, quia et alias impubes, dum destinatione fortassis miles est, eiusmodi peculio frueretur. Tantum absit, vt principium ob priuilegia indultum: *quae in fauorem alicuius data sunt, quam plenissime esse intelligenda*, nobis hic loci obstaculo sit, potius vt nihil in mora habeat, quo minus sententiae hucusque defensionis inhaeream. Quamuis enim ita beneficia, quae a diuina principis indulgentia profecta sunt, quam plenissime interpretemur, quemadmodum IAVOLENVS f) expressim effatus est, plus tamen, quam quod iis concessum, inde deriuare non possumus. Hinc etiam est, quod IMPERATOR IVSTINIANVS g) constituit: *Personales constitutiones nec ad exemplum trahuntur, quoniam non hoc princeps vult. Nam quod alicui ob meritum indulget, vel si quam poenam irrogauit, vel si cui sine exemplo subuenit, personam non transgreditur. Quod si ergo id, quod veris vel quasi militibus actu talibus indultum est, aliis, qui forte milites futuri sunt, tribueremus, contra manifestam*

princi-

e) SAMMET *disp. de legatis poenae nomine, cap. V. pag. 28. Lips. 1748.*

f) IAVOLENVS *L. 3. π. de constitur. princip.*

g) IMP. IVSTINIAN, §. 6. *J. de J. N. G. et C.*

principis ageremus voluntatem. De futuris nihil certi. Inde igitur, quod deduci nequit, deriuandi potestas iusque nobis non competit, adeoque nec facultas tempus *praesens* in *futurum* ad commodandi. Sed enim vero, vt liberalis sim plane, concedam, voculas *cum* in *militiam* et *praesens* et *futurum* simul in se continere, sicuti nonnullos ea in opinione deprehendo. Quamuis istud, inquam, aduersantibus meis conferim: illorum tamen res ne sic quidem beata erit, vt capite subsequenti demonstratum ibo.

CAPVT VII.

I.

Tam adcurate matureque peruestigemus rationes, quibus vt spongiae incumbunt aliter censentes. Omnium grauissimus mihi omnino erit aduersarius, qui B. IVST. HENNING. BOEHMERI *h)* doctrinam e toto, quam late patet, Corpore Iuris eruat, fatisque validis ostendat documentis. Ait enim Vir, dum viueret, incomparabilis: *Vnde et sumus in studia, a patre filio animo donandi subministrati, eodem modo sunt peculii quasi castrensis, quo illa peculii castrensis sunt, quae dantur vel relinquuntur ad instruendam militiam, modo vtroque casu euenitus sequatur, nec filius militiam aut cursum studiorum derelinquat. Vt probet, quod dixit, ad VLPIANVM i) LIBRO OCTAVO AD LEGEM IULIAM ET PAPIAM aequae et ad MACRVM k) LIBRO SECVNDO DE RE MILITARI prouocauit: at parum recte vtrumque in subsidium suae sententiae vocasse mihi haecenus visus est. MACER enim, quod videbis, si volupe est, sed iam oportet illum perlegere et methodo quidem diligenti, de veris militibus et, si Legem ad caput nostrum trahere gestias, de quasi militibus, qui iamiam in tabulis sunt* con-

h) BOEHMER Introd. in Jus π. Lib. XV. Tit. 1. §. 7.
i) VLPIANVS L. 3. π. de cast. pecul.
k) MACER L. 11. π. cod.

consignati, est loquutus: VLPIANVS autem sententiam BOEHMERO e diametro oppositam propugnat. Inquit enim ICTUS: *Si mulier filio viri militi, ad castrenses vel militares forte res comparandas, reliquerit pecuniam, VTIQVE CASTRENSI PECVLIO EA, QVAE COMPARANTVR, ADNVMERARI INCIPIVNT.* Neque vobis, quod primum notandum duco, neque vestigium, in hisce particulis de milite destinatione tali deprehendo. Id vnice tamen hoc loco non agam, sed vrgebo potius, ex Lege non adparere, quod, *quae dantur vel relinquuntur*, vt cum BOEHMERO loquar, *ad instruendam militiam*, seu vt ICTUS dixit, *ad castrenses vel militares forte res comparandas*, castrensi peculio adnumerari incipiant. Pecunia igitur siue sumtus ad res comparandas militares facti, non peculii sunt castrensis, sed res, pecunia illa sumtibusue hanc ob causam erogatis comparandae, seu iam comparatae, efficiunt istiusmodi peculium. Quae quum ita sint: impensae studiorum, quippe ad instruendam dantur vel relinquuntur quasi militiam, peculii quasi militaris esse nequeunt, quum verba Legis: *ea, quae comparantur, castrensi peculio adnumerari*, id ostendant, neque aliam facile admittant explicationem.

Ex omnibus, quae in hoc qualicumque Academico specimine pertexui, oppido patet, me non sine iure, nisi mihi adsentior, *sumtus studiorum ad peculium quasi castrense non pertinere*, adfirmasse. Satis mihi erit intelligenti, conamen meum, quod rationibus probare studui, opinor, idoneis, Tibi, B. L. non penitus displicere: ambitiose enim nequaquam quaerō suffragia.

T A N T V M.

CLARISSIMO ATQVE DOCTISSIMO
D O M I N O
R E S P O N D E N T I
S.
P R A E S E S.

Quam mihi haud ita pridem obtulisti, proprio
marte ac erudite conscriptam dissertationem
TVAM de SVMTIBVS STV-
DIORVM AD PECVLIVM QVA-
SI CASTRENSE NON PERTI-
NENTIBVS, TIBI nunc reddo. Legi eam,
quod postulabas, atque relegi, et vix voculam TVIS me-
ditationibus apponendam duxi, quia ipse, ut perspexi,
rei TVAE suffecisti, eamque solide non minus quam
elegantem confecisti. Equidem inveni quaedam, quibus
haud penitus adstipulor, quaeue mea sententia paulo
aliter proferenda et statuenda essent; verum neque haec
delenda aut mutanda putavi, ne meditationum fieret
mixture, vel ingenio TVO fines ponerentur, quinimo
ne defensionibus TVIS, quas in rem TVAM TIBI
D compa-

comparasti, priuäreris. Id vero inficiari non possum,
quod pleraque a TE dicta, et meo, et quod opinor,
omnium calculo digna sint. Neque id silentio praeterire
possum, quod istam iuris materiam, quam enuclean-
dam TIBI sumpsisti, ex veris ac genuinis principiis ex-
plicaueris, totoque hoc specimine omnino abunde ostende-
ris, quantum respublica utilitatis ab industria TVA
expectare, sibi que de TE ciue futuro polliceri queat.
Praesidium meum, quod TIBI expetiisti, non denego;
adero tamen magis, virtutis TVAE testis, quam
ut auxilium, quippe quo non indiges, praestem. Tu
autem perface, quod coepisti, feliciter. Praesta TE vi-
rum in cathedra, et virtutem qua polles in disputando
publice proba. Fruere tandem industriae TVAE atque
virtutis fructibus, iustis praemiis; hoc enim est, quod
vehementer opto. Ita et TVIS eris solatio et ornamento.
Ceterum cum breui hinc sis abiturus, et absens ami-
citiam TVAM mihi saluam et illibatam conserua.
Vale, Dab. Lipsiae die XII. Nouembris A. C. N.
MDCCLII.

ULB Halle
005 372 50X

3

WIP

1752, 31.
2

EXERCITATIO ACADEMICA
DE
METHODIS STUDIORVM
AD
VULGIVM QVASI CASTRENSE
NON PERTINENTIBVS

QVAM
AVCTORITATE
ILLVSTRIS ICTORVM ORDINIS
MODERATORE
IO. TOBIA RICHTERO
ET I. V. D. PROF. PVBL. COLL. MIN.
PRINC. COLL.
PRINCIPALI ET PRAECEPTORE OPTIMO

AD DIEM XVI. NOVEMBR. MDCCCXII.
IN AVDITORIO ICTORVM
PLACIDAE ERVDITORVM DISQVISIONI

SVMITTIT
AVCTOR
CHRISTIANVS FRIDERICVS HERTLING
ISLEBIA-SAXO
NOT. PVBL.

LIPSIAE
IN OFFICINA STOPFFELIANA.

